

Psikiyatri Kliniğinde Çalışan Hemşirelerin Psikiyatri Hemşiresinin Rollerine İlişkin Görüşleri

Gül Ünsal¹, Semra Karaca¹, Meral Arnik², Yüksel Can Öz¹, Elif Aşık³, Mehtap Kızılkaya⁴, Songül Duran⁵, Selda Aydın², Duygu Türk⁶, Sevinç Şıpkın⁷

¹Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul - Türkiye

²SB Erenköy Ruh ve Sinir hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul - Türkiye

³Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Kırıkkale - Türkiye

⁴Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Aydın - Türkiye

⁵Balıkesir Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü, Balıkesir - Türkiye

⁶Aydın İl Sağlık Müdürlüğü, Aydın - Türkiye

⁷Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Çanakkale - Turkey

Yazışma Adresi / Address reprint requests to: Sema Karaca

Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Tıbbiyeler C. No: 49 Haydarpaşa, İstanbul - Türkiye

Elektronik posta adresi / E-mail address: karacasc@gmail.com

Kabul tarihi / Date of acceptance: 27 Mayıs 2014 / May 27, 2014

ÖZET

Psikiyatri kliniğinde çalışan hemşirelerin psikiyatri hemşiresinin rollerine ilişkin görüşleri

Amaç: Bu çalışma, psikiyatri kliniklerinde çalışan hemşirelerin psikiyatri hemşiresinin rollerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Yöntem: Tanımlayıcı tipte olan bu çalışma, Ocak 2011 ile Mayıs 2011 tarihleri arasında yapılmıştır. Çalışmada örneklem seçimine gidilmemiş, çalışmayı kabul eden 195 hemşire örnekleme oluşturmuştur. Veriler araştırmacılar tarafından oluşturulan 4 açık uçlu, toplam 27 sorudan oluşan anket formu ile toplanmıştır. Çalışma verileri tanımlayıcı istatistiksel analizlerle değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan hemşirelerin %80.4'ü kadındır ve yaş ortalaması 34.27±1.19'dur. Psikiyatri kliniklerinde çalışan hemşireler, klinikte yaptıkları temel girişimlerin, %76.8'inin psikofarmakolojik tedavi, %52.6'sının gözlem, %41.8'inin hastaların öz bakımını sağlamak olduğunu belirtmişler ve terapötik iletişim, atölye/uğraş terapisi ve bireysel/grup terapileri gibi girişimleri daha az yaptıklarını çoğunlukla evrak işleri ile uğraştıklarını ifade etmişlerdir.

Sonuç: Çalışma kapsamındaki hemşirelerin tamamına yakını (%96.4) rol ve sorumluluklarının net olmadığını, yasalarda da yer almadığını düşündüklerini ifade etmişlerdir. Çalışma bulguları sonucunda psikiyatri hemşirelerinin rollerinin ve yetkilerinin net olarak tanımlanması gerektiği söylenebilir.

Anahtar sözcükler: Psikiyatri hemşiresi, roller, girişimler

ABSTRACT

The opinions of nurses who work in psychiatry clinics related to the roles of psychiatry nurses

Objective: This study aimed to determine the opinions of nurses working in psychiatry clinics related to their role.

Method: This descriptive study was conducted between January 2011 and May 2011. Study sample was not determined; 195 nurses who agreed to participate were included in the sample. The data were collected using a questionnaire consisting of 27 questions, 4 of which were open-ended. The data were evaluated using descriptive analysis.

Results: Among the nurses who participated in the study, 80.4% were female and the mean age was 34.27±1.19. The basic interventions performed by nurses working in psychiatry clinics were as follows: 76.8% psychopharmacological treatment; 52.6% observation; and 41.8% self-care of patients. The nurses also stated that therapeutic communication, workshop/occupational therapy, group/individual therapy were among the less performed practices instead they used to deal much with paperwork.

Conclusion: Almost all nurses included in the study (96.4%) stated that their role and responsibilities are not clear and that they are not included in the laws. According to the study findings, it might be concluded that there is a need to clearly define the role and responsibilities of psychiatric nurses.

Key words: Psychiatric nurse, roles, responsibilities

GİRİŞ VE AMAÇ

Psikiyatri hemşireliği davranış sürecini anlamayı hedefleyen, hastayla olduğu kadar kişinin kendisiyle de ilgilen-

mesini kapsayan dinamik beceriler bütünüdür. Amerikan Hemşireler Birliği (ANA)'ne göre "Ruh sağlığı ve psikiyatri hemşiresi; sanat olarak kendiliğın amaçlı kullanımı, bilim olarak ise psikososyal ve nörobiyolojik kuramların, araştır-

ma bulgularının ve hemşireliğin çeşitli rollerinin kullanımı ile hizmet veren ruh sağlığı profesyoneli" (1).

Psikiyatri hemşireliğinin tarihi toplumsal, ekonomik, hukuki ve kültürel değişimlerden ve teknolojik gelişmelerden etkilenmiştir. 19. yüzyıla kadar ruh sağlığı mesleği olarak benimsenmeyen psikiyatri hemşireliği, günümüzde kanıta dayalı girişimlere yönelik bilimsel çalışmalar, toplumsal normlar, kültürel faktörler ve bunların insan davranışına etkileri ile ilgilenmektedir (2).

Bütüncül tıp anlayışının gelişmesi ile birlikte psikiyatri hemşireliğinin rolleri ve uygulama alanları da bireysel gereksinimler doğrultusunda sürekli gelişmektedir. Hemşireler gerek bilgi ve eğitimleriyle, gerekse beceri ve deneyimleriyle gelişmeleri izlemek durumundadırlar. Ruh sağlığı hizmetlerinde psikiyatri hemşireleri; psikofarmakoloji, psikoterapi ve bilişsel davranışçı tedavilerde rol alabilmelerine rağmen, psikiyatri hemşireliğinin rolleri ve sorumluluklarına yönelik açık ve kesin tanımlamalar yapılamamıştır (3).

ANA'ya göre psikiyatri hemşireleri psikiyatri hastaneleri, toplum ruh sağlığı merkezleri, genel hastaneler, yarı yol evleri, gündüz hastaneleri, ayaktan tedavi üniteleri, hapsedane ve okul gibi çok çeşitli alanlarda sağlığı geliştirmek, hastalık durumunda tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri sağlamak üzere görev alırlar (4).

Türkiye'de psikiyatri hemşireliği uygulamalarına yönelik ilerlemeler gelişmiş ülkelere kıyasla daha yavaş seyrektedir. Türkiye'de 19 Nisan 2011'de Çalşılan Birim/Servis/Ünite/Alanlara göre hemşirelerin görev, yetki ve sorumlulukları kapsamında, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği içerisinde; Psikiyatri Klinik Hemşiresi, Çocuk ve Adölesan Psikiyatrisi Hemşiresi, Konsültasyon Liyezon Psikiyatrisi Hemşiresi ve Alkol ve Madde Bağımlılığı Merkezi Hemşiresi görev, yetki ve sorumlulukları yer almıştır. Toplum Ruh Sağlığı Merkezi Hemşiresi görev, yetki ve sorumlulukları Halk Sağlığı Hemşireliği içerisinde yer almış ve diğer psikiyatri hemşireliği alanındaki uzman hemşirelerin görev, yetki ve sorumlulukları yönetmelikte yer bulamamıştır (1).

Türkiye'de çeşitli alanlarda çalışan hemşirelerin gerek görev tanımları gerekse rol ve sorumluluklarının neler olduğu konusundaki sorular psikiyatri alanında da ortaya çıkmaktadır. Psikiyatri alanında çalışan hemşirelerin belirlenen bir takım rol ve sorumlulukları olmakla birlikte, alanda çalışan hemşirelerin çalışma ortamında ne tür girişimler yaptığına, hangi rol ve sorumlulukları gerçekleştirdiğine, hemşirelere üstlenen rol ve sorumlulukların neler olduğuna ilişkin değerlendirmeler psiki-

yatri hemşiresinin görev tanımının belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Bu çalışma, psikiyatri kliniklerinde çalışan hemşirelerin rol ve sorumluluklarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Tanımlayıcı tipte ve kesitsel olan bu çalışma, Ocak 2011 ile Mayıs 2011 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırmanın evrenini İstanbul, Kocaeli, Denizli, Aydın ve Çanakkale illerinde Sağlık Bakanlığı'nın yataklı tedavi hizmetleri veren psikiyatri kliniklerinde çalışan hemşireler (N=407) oluşturmuştur. Çalışmada örneklem seçimine gidilmemiş, çalışmaya katılmayı kabul eden 195 hemşire örneklemini oluşturmuştur. Çalışma hakkında hemşirelere bilgi verildikten sonra, veriler araştırmacılar tarafından oluşturulan "Anket Formu ile toplanmıştır. Anket formu hemşirelerin sosyodemografik ve mesleki özelliklerini içeren (yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, çalışılan klinik, çalışma şekli gibi) 23 çoktan seçmeli ve hemşirelerin rolleri, hemşirelik girişimleri ve olması gereken psikiyatri hemşiresi tanımlarını sorgulayan 4 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Açık uçlu sorular "Psikiyatri hemşiresinin rollerini tanımlar mısınız?, Sizce psikiyatri hemşirelerinin görevleri nelerdir? Çalışma alanında yaptığınız hemşirelik girişimleri nelerdir? Bir psikiyatri hemşiresi nasıl olmalıdır?" sorularından oluşmaktadır.

İstatistiksel Analiz

Çalışmada tüm anketlerde yer alan 4 açık uçlu soruya verilen yanıtlar araştırmacılar tarafından tek tek incelenmiştir. Araştırmanın amacı doğrultusunda psikiyatri hemşirelerinin rol ve sorumluluklarına ilişkin görüşleri ve olması gereken psikiyatri hemşiresine ilişkin tanımların her birini içeren "Döküman İnceleme Formu" oluşturulmuş ve hemşirelerin ifadeleri formdaki ilgili alanlara kaydedilmiştir. Cevaplar tekrarlayan ifadeler doğrultusunda gruplanmıştır.

Çalışma verileri sayı ve yüzdeler, ortalama gibi tanımlayıcı istatistiksel analizlerle değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Araştırmaya katılan hemşirelerin %80.4'ünün kadın, yaş ortalamasının 34.27±1.19, %57.7'sinin evli ve %52.6'sının çocuk sahibi olduğu belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1: Araştırmaya katılan hemşirelerin sosyodemografik ve mesleki özellikleri (n=195)

Sosyodemografik/Mesleki özellikler	n	%
Cinsiyet		
Kadın	156	80.4
Erkek	39	19.6
Eğitim durumu		
Sağlık Meslek Lisesi	45	23.1
Önlisans	62	32.0
Lisans	76	38.7
Lisansüstü*	12	6.2
Medeni durum		
Evli	112	57.7
Bekar	83	42.3
Çocuk sahibi olma		
Çocuğu olan	102	52.6
Çocuğu olmayan	93	47.4
Çalışma şekli		
Sadece gündüz	65	33.5
Sadece gece	12	5.7
Vardiya usulü	118	60.8
Psikiyatri kliniğinde çalışmayı seçme biçimi		
Kendi isteği	106	54.6
Atanma ve diğer nedenler	89	45.4
Psikiyatri kliniğinde çalışmaktan memnun olma		
Memnun	174	89.7
Memnun değil	21	10.3

* Lisansüstü eğitim alanlardan doktora mezunu yoktur.

Tablo 2: Araştırmaya katılan hemşirelerin görev, rol ve sorumluluklarına ilişkin görüşleri (n=195)

Görev, rol vesorumluluklarına ilişkin görüşler	n	%
Klinikteki temel görevleri*		
Psikofarmakolojik tedavi	149	76.8
Hemşirelik gözlemi	102	52.6
Özbakımı sağlamak	82	41.8
Psikiyatri hemşiresinin rolleri*		
Psikofarmakolojik tedavi	106	54.6
Hemşirelik gözlemi	95	48.5
Terapi	82	42.3
Klinikte yapılan hemşirelik girişimleri*		
Tedavi protokolleri uygulama	83	42.9
Günaydın toplantısı	145	74.2
İş uğraş terapisi	144	73.7
Sosyal aktivite toplantıları	98	50
Bilimsel araştırma yapma/katılma		
Araştırma yapan/katılan	43	22.2
Araştırma yapmayan/katılmayan	152	77.8
Hemşirelik sürecini kullanma		
Hemşirelik sürecini kullanan	121	61.9
Hemşirelik sürecini kullanmayan	74	38.1

*Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

Hemşirelerin eğitim durumları incelendiğinde %38.7'inin lisans, %32.0'sinin önlisans ve %23.1'inin ise sağlık meslek lisesi mezunu olduğu görülmektedir (Tablo 1).

Araştırma kapsamındaki hemşirelerin sadece %6.2'si

lisans üstü eğitim alan "uzman psikiyatri hemşiresi" olmakla beraber, lisans üstü eğitim alanlar arasında doktora mezunu psikiyatri hemşiresi bulunmamaktadır.

Araştırmaya katılan psikiyatri hemşirelerinin yarıdan

fazlasının (%54.6) kendi isteği ile psikiyatri kliniğinde çalıştığı, çalışma yılı ortalamasının 6.68 ± 3.06 olduğu ve %89.7'sinin çalıştığı klinikten memnun olduğu belirlenmiştir. Hemşirelerin %60.3'ü vardiyalı ve %44.3'ü psiko-kliniğinde çalışmaktadır (Tablo 1).

Çalışma kapsamındaki hemşirelerin tamamına yakını (%96) rol ve sorumluluklarının net olmadığını, yasalarda da yer almadığını düşündüklerini ifade etmişlerdir.

Psikiyatri kliniklerinde çalışan hemşirelerin %61.9'u çalıştığı kurumda hemşirelik sürecini kullandığını, %38.1'i ise kullanmadıklarını belirtmiştir. Hemşirelerin çalıştıkları kliniklerde gerçekleştirdikleri hemşirelik girişimleri incelendiğinde; %74.2'yle en fazla yürütülen hemşirelik girişimlerinin gündayın toplantısı olduğu, bunu %73.7'yle iş/uğraş terapilerinin ve %50 ile sosyal aktivite toplantılarının izlediği belirlenmiştir (Tablo 2).

Çalışma kapsamındaki hemşirelerin %77.8'i herhangi bir bilimsel araştırma önerisinde bulunmamış ya da herhangi bir bilimsel araştırmaya katılmamıştır.

Psikiyatri kliniklerinde çalışan hemşirelere "Sizce bir psikiyatri hemşiresi nasıl olmalıdır? Sorusu sorulmuş; hemşirelerin %45.9'u "donanımlı ve eğitilmiş", %28.4'ü "rol ve görev tanımları net", %25.8'i ise "bağımsız" olmalı yanıtlarını vermişlerdir.

TARTIŞMA

Psikiyatri kliniklerinde çalışan hemşireler, serviste yaptıkları temel girişimleri psikofarmakolojik tedavi, gözlem ve hastaların öz bakımını sağlamak olarak belirtmişler ve terapötik iletişim, atölye/uğraş terapisi ve bireysel/grup terapileri gibi girişimleri daha az yaptıklarını, çoğunlukla evrak işleri ile uğraştıklarını ifade etmişlerdir. Türkiye'nin sağlık sisteminde hasta bakım standartlarının olmaması nedeni ile hemşireler kendi rol ve sorumluluklarının dışında, görevleri olmayan işler yapmak zorunda kalmaktadırlar. Bireysel hasta takibinin önemli olduğu bu kliniklerde, hemşireler zamanlarının çoğunu kırtasiye işleriyle geçirmektedirler (5). Literatür ve çalışma bulguları birlikte değerlendirildiğinde psikiyatri kliniklerinde çalışan hemşirelerin kendi rolleri dışındaki işleri yapmak durumunda kaldıkları söylenebilir.

Araştırma kapsamındaki hemşireler çoğunlukla psikofarmakolojik tedavi, gözlem ve terapiyi psikiyatri hemşiresinin rolleri olarak ifade etmektedir. Araştırmaya katılan psikiyatri hemşirelerinin çalıştıkları kliniklerde kullanılan

uygulama protokollerinin büyük kısmını (%42.8) psikofarmakolojik tedavi protokolleri oluşturmaktadır. Özbaş ve Buzlu (2011)'nin çalışmasında, öğrencilerin %48.2'sinin psikiyatri klinik uygulama alanlarındaki hemşirelerin psikofarmakolojik tedavi rolleri olduğunu düşündükleri belirlenmiştir (2). Cowman, Farrelly ve Gilheany (2001) yaptıkları çalışmada İrlanda'da psikiyatri hemşirelerinin psikofarmakolojik tedavi rollerini öncelikli olarak uyguladıklarını bulmuşlardır. Çalışma bulguları hemşirelerin sıklıkla bağımlı rollerden biri olan psikofarmakolojik tedavi rollerini uyguladıklarını göstermektedir (6). Psikofarmakolojik tedavi hekimin belirlediği tedaviyi uygulamak olduğu için "bağımlı bir rol" olarak algılanmakla birlikte hastanın tedaviye uyumunun sağlanmasında psikiyatri hemşiresi aktif roller üstlenebilmektedir.

Çalışmada psikiyatri kliniklerinde çalışan hemşireleri "hemşirelik gözlemi"ni hem hemşirelik rollerinden biri olarak ifade etmekte, hem de klinikte uygulanan girişimler arasında belirtmektedir. Psikiyatri kliniklerinde hastaların gereksinimlerinin belirlenmesinde, tedaviye uyum ve belirtilerin değerlendirilmesinde, terapötik ilişkinin geliştirilmesinde hemşirelik gözlemi büyük önem taşımaktadır (7-9). Çalışma bulgusu ilgili literatürle paralellik göstermektedir. Bu bulgu ayrıca, psikiyatri hemşiresinin bağımsız rollerinden biri olan hemşirelik gözleminin klinisyenler tarafından benimsendiğini göstermesi açısından da anlamlıdır.

Araştırma kapsamındaki hemşirelerin sadece %6.2'si lisansüstü eğitim alan psikiyatri hemşiresi olmakla beraber, lisansüstü eğitim alanlardan doktora mezunu psikiyatri hemşiresi olmadığı belirlenmiştir. Amerika'da yüksek lisanslı psikiyatri hemşireleri; psikopatolojinin değerlendirilmesi, bireysel, grup, aile terapileri ve krize müdahale konusunda eğitilmiş ve klinik beceriye sahip hemşirelerdir. Bu hemşireler psikoterapi ve danışmanlık yeterliliğinde oldukları gibi, ileri düzeyde fiziksel değerlendirme de yapabilmektedirler (10). İngiltere'de toplum ruh sağlığı ekiplerinde yer alan psikiyatri hemşirelerinin rolleri daha çok sorun çözmeye odaklı vaka yönetimi, görüşme, hastanın fiziksel durumu ile ilgilenme ve eğitim verme, psikofarmakolojik tedavi, hastanın ikincil tanıları ile ilgilenme ve davranış terapileri olarak belirtilmiştir (11). Amerika ve İngiltere'ye ilişkin bu örnekler, Türkiye'de de psikiyatri hemşirelerinin çalışma alanlarının yaygınlaştırabileceğini, özellikle psikiyatri hemşireliği yüksek lisans programlarının ruh sağlığı hizmetlerinin topluma yaygın ve eşit bir biçimde ulaştırılması için önemli olduğu

nu düşündürmektedir.

Hemşirelerin yarısından fazlası çalıştığı kurumda "hemşirelik süreci"ni kullandığını belirtmiştir. Psikiyatri hemşireliğinin klinik uygulama standartlarına göre hemşire hasta ve ailesinden bilgi toplama, problemi saptama, hemşirelik girişimini uygulama ve sonuçlarını değerlendirmekle görevlidir ve bunu hemşirelik sürecini kullanarak bilimsel bir temelde gerçekleştirir (3). Bu bilgilere dayanarak klinisyen hemşirelerin tamamının hemşirelik sürecini kullanması beklenirken araştırma kapsamındaki hemşirelerin %38.1'inin hemşirelik sürecini kullanmamaları, Türkiye'de standart bir hemşirelik süreci uygulamasının yerleşmediğini düşündürmektedir. Hemşirelik süreci, bakımın kayıt edilmesini de sağladığı ve bilimsel kanıt oluşturduğu için bu alanda standardizasyona gereksinim olabileceği söylenebilir.

Araştırma kapsamındaki kliniklerde yürütülen hemşirelik girişimlerinin; günaydın toplantısı, iş/uğraş terapileri ve sosyal aktivite toplantıları olduğu belirlenmiştir. Kamışlı ve Daştan (2008) psikiyatride yürütülen hemşirelik girişimlerinin sinema saati, sosyal aktivite toplantısı, gezi (hastane dışında), günaydın toplantısı, iş bölümü toplantısı, eğitim toplantıları, ev ziyaretleri, etkileşim grupları ve iş/ uğraş terapileri olduğunu belirtmişlerdir (3). Çalışma bulgusu günaydın toplantısı, iş uğraş terapileri ve sosyal aktivite toplantılarının en sık yürütülen klinik girişimler olduğunu göstermektedir. Bu girişimlerin ortak bileşeni "grup aktiviteleri" olmasıdır. İster formal, ister informal olsun hastaların problemlerini ve başarılarını paylaştıkları gruplar tedavi edici ortamın önemli bir parçasıdır (12). Tedavi edici ortam hastayı iyileştirmeyi, sağlığını yükseltmeyi ve en kısa zamanda sosyal yaşama yeniden dönmesini amaçlayan ideal ve dinamik bir ortamdır ve psikiyatri hemşireliği girişimlerinin temelini oluşturur (13). Çalışma bulgusunun hemşirelerin yürüttüğü terapötik ortam aktivitelerini yansıtması açısından anlamlı olduğu söylenebilir.

"Olması gereken psikiyatri hemşiresini"; hemşireler "donanımlı ve eğitilmiş", "rol ve görev tanımları net" ve "bağımsız" olarak tanımlamıştır. Demir ve Gökdoğan (2002)'in çalışmasında hemşirelik öğrencileri olmasını bekledikleri psikiyatri hemşiresini "hastalıklı ve sağlıklı bireylere ruh sağlığı konusunda danışmanlık yapan uzman sağlık çalışanı", "ruh sağlığının bozulduğu durumlarda tedavide etkin rolü olan deneyimli kişi" ve "kendini tanıyan kişi" olarak tanımladıklarını belirtmişlerdir (14). Psikiyatri hemşirele-

rinin bağımsız rolleri arasında danışmanlık ve terapi rollerinin olduğu, hem klinisyen hem de öğrenci hemşirelerin bağımsız rolleri önemsedikleri görülmektedir. Bu rolleri yapabilmeleri için psikiyatri hemşirelerinin terapötik ilişki kurabilmelerinin gerekli olduğu söylenebilir. Psikiyatri hemşireliği kuramcılarında Peplau'ya göre, terapötik ilişkinin amacı, hastanın içinde bulunduğu durumdaki deneyiminin yaşamındaki diğer deneyimlerle ilişkilerinin ve bunların anlamlarını görmesine, kendisine ne olduğunu anlamasına yardım etmektir (15-17). Bulgular ve literatür birlikte ele alındığında psikiyatri hemşirelerinin terapötik ilişki ve danışmanlık becerilerinin sürekli eğitimle desteklenmesinin gerekli olduğu söylenebilir.

Çalışma kapsamındaki hemşirelerin büyük bir kısmı bilimsel araştırma önerisinde bulunmamış ya da herhangi bir araştırmaya katılmamıştır. Kızgüt ve Ergöl (2011)'ün yaptıkları çalışmada hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin %13.5'i ve dördüncü sınıf öğrencilerinin %13.4'ü hemşirenin araştırma rolü olduğunu ifade etmişlerdir (18). Hemşirelerin rollerinden biri de araştırma rolüdür (19-22) ve araştırmalar hemşirelik hizmetlerine kanıt oluşturması açısından da gereklidir (22). Kanıta dayalı uygulamalar, verilen sağlık hizmetinin kalitesinin artırılmasında önemlidir ve kanıtlar bilimsel araştırmalara temellenmektedir (23). Bu anlamda klinik alanlarda hemşirelerin araştırma yapmaya yönlendirilmesi ve bilimsel çalışmaların desteklenmesinin önemli olduğu söylenebilir.

Sınırlılıklar

Bu çalışma tanımlayıcı ve kesitsel tipte olup, yataklı tedavi hizmetleri veren psikiyatri kliniklerinde çalışan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 195 hemşire ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma bulguları bu örnekleme sınırlıdır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma bulguları psikiyatri hemşirelerinin sıklıkla psikofarmakolojik tedavi rollerini yerine getirdiklerini, bakım verici rollerini uygulamakta olduklarını, klinik uygulamalarda yatan hasta gruplarında yer aldıklarını göstermektedir. Psikiyatri hemşirelerinin ANA tarafından tanımlanan danışmanlık, eğitim, hasta hakları savunuculuğu, terapötik girişimler, psikobiyolojik girişimler, sağlığı koruma ve geliştirmeye yönelik girişimler, konsültasyon, terapi ve araştırma

rollerinin yeterince yerine getirilmediği söylenebilir. Bu durum sağlık sisteminden, hemşirelik eğitiminin sorunları- na kadar uzanan geniş bir yelpazedeki pek çok faktörle iliş-

kili olabilir. Bu alanda yapılmış daha geniş ölçekli çalışmalara, psikiyatri hemşirelerinin rol ve sorumlularının net olarak tanımlanmasına gereksinim olduğu söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Özbaş D, Buzlu S. Geçmişten günümüze psikiyatri hemşireliği İ.Ü.F.N. Hemşirelik Dergisi. 2011;19(3):187-193.
- Özbaş D, Buzlu S. Hemşirelik öğrencilerinin psikiyatri hemşireliği dersine ve psikiyatri hemşiresinin rollerine ilişkin düşünceleri. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi. 2011;14(1):31-40.
- Kamışlı S, Daştan L. Bir psikiyatri kliniğinde hemşirelik uygulamaları ve bu uygulamalara yönelik hasta görüşleri. C.Ü. Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi. 2008;12(1):45-52.
- Krupnick SLW, Wade AJ. Today's Psychiatric Nursing Roles. Psychiatric Care Planning. Pennsylvania, Springhouse Corporation; 1993.p:2-9.
- Kızılkaya M, Gök Özer F. Psikiyatri kliniklerinde çalışan hemşirelerin hasta bakım profillerinin belirlenmesi. Psikiyatri Hemşireliği Günleri Metin Kitabı, 28-30 Nisan 2008, İstanbul.s.85-86.
- Cowman S, Farrelly M, Gilheany P. An examination of the role and function of psychiatric nurses in clinical practice in Ireland. J Adv Nurs. 2001;34(6):745-753.
- Vrale GB, Mag C, Steen E. The dynamics between structure and flexibility in constant observation of psychiatric inpatients with suicidal ideation. J Psychiatr Ment Health Nurs. 2005;12:513-518.
- Hamilton BE, Manias E. Rethinking nurses' observations: Psychiatric nursing skills and invisibility in an acute inpatient setting. Soc Sci Med. 2007;65:331-343.
- Whittington D, McLaughlin C. Finding time for patients: an exploration of nurses' time allocation in an acute psychiatric settings ideation. J Psychiatr Ment Health Nurs. 2000;7:259-268.
- Puskar KR. The nurse practitioner role in psychiatric nursing: expanding advanced practice through the NP role. OJIN. 1996;1(1):1-6.
- Gournay K. Mental health nursing: issues and roles. Adv Psychiatr Treat. 1996; 2(1):103-108.
- Oflaz F. Psikiyatri kliniğinde tedavi edici ortam kavramı ve hemşirenin sorumlulukları. Anadolu Psikiyatri Dergisi. 2006;7:55-61.
- Çam O, Dülgerler Ş. Ruh sağlığı ve hastalıkları hemşireliğinde tedavi edici temel araçlar: ortam ve iletişim. Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Bakım Sanatı (Ed. O Çam, E Engin). 1.Baskı, İstanbul, İstanbul Medikal Yayıncılık, 2014; s.157-178.
- Demir Y. Gökdoğan F. Öğrencilerin "Psikiyatri Hemşireliği" dersini değerlendirmesi. Düzce Tıp Fakültesi Dergisi. 2002;4(3):10-15.
- Marriner A. Nursing Theorists and Their Work. St.Louis, Mosby Company; 1986. p.28-55.
- Rungapadiachy DM, Madill A. Mental health student nurses' perception of the role of the mental health nurse. J Psychiatr Ment Health Nurs. 2004;11:714-724.
- Velioğlu P. Hemşirelikte Kavram ve Kuramlar. 1.Baskı, İstanbul, Alaş Ofset; 1999.s:53-118.
- Kızgıt S, Ergöl Ş. Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin hemşireliği algılayışı hemşirelik rollerine ve hemşireliğin geleceğine bakışı. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi. 2011;14(2):10-15.
- Hiç Durmaz D, Öz F. Bir etik problem: psikiyatride ilaç araştırmaları ve hemşirelik. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 2007;82-91.
- Yüzer S, Alici D, Yiğit R. Pediatri hemşirelerinin rolleri ve fonksiyonları ölçeğinin uygulanmasının geliştirilmesi: güvenilirliği ve geçerliliği. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2008;11(4):19-29.
- Eroğlu K, Koç G. Düünden bugüne sağlık mevzuatında kadın sağlığı kapsamında ana çocuk sağlığı hemşirelik hizmetleri. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi. 2012;15(2):136-151.
- Adıgüzel O, Tanrıverdi H, Sönmez Özkan D. Mesleki profesyonellik ve bir meslek mensupları olarak hemşireler örneği. Yönetim Bilimleri Dergisi. 2011;9(2):235-254.
- Engin E. Kanıta dayalı uygulamalar, bilgi kaynakları ve tanılama sistemleri. Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Bakım Sanatı (Ed. O Çam, E Engin). 1.baskı, İstanbul, İstanbul Medikal Yayıncılık; 2014; s.201-224.